

Debat

Unikke data, men hvem analyserer dem?

Blåvand Fuglestation har oparbejdet en enestående dataserie af trækobservationer lige siden 1963 og en tilsvarende serie af standardiseret fangst siden 1984. Især trækobservationerne har resulteret i en lang række analyser publiceret i videnskabelige artikler i DOFT samt *Ardea og Wader Study Group Bulletin*. I alt er det blevet til 26 analyser, mens den standardiserede fangst primært er blevet bearbejdet frem til 1992 i Bent Jakobsens store 30-årsrapport, men også til to artikler om ændringer i træktiderne blandt småfuglene.

Det er dog meget lidt, der er kommet siden den første 'bølge' af bearbejdnings i 1970'erne og '80'erne. Undtagelsen er vadefugletrækket, som er bearbejdet frem til 2017, men det er også langt det mest værdifulde materiale fra Blåvand. Hertil kommer de nye to nævnte analyser af småfuglefangsterne, hvor en er publiceret i *Ornis Fennica*.

Fra de andre fuglestationer er der publiceret endnu færre resultater – eller ofte ingen overhovedet. Jeg gætter på, at observatørerne, når de hver morgen står op før Fanden får sko på og omhyggeligt registrerer trækket og fangsterne i overensstemmelse med standarderne, har en forventning om, at det bliver brugt til noget. Det er bare langtfra sikkert. Der er ingen, der sidder parat til at gå i gang med en sådan bearbejdnings. Det er fuglestationernes egne folk – herunder observatørerne selv – der skal gøre det eller sørge for, at det sker.

Måske tænker du, at ringmærkningen da har en værdi i sig selv, men det er i så fald på langt sigt i relation til klimaændringerne. I dag er kortlægningen af fugletrækket praktisk taget helt overgået til elektronisk sporing, ligesom populationsstudier baseres på nummer- og farveringe, der kan aflæses på afstand. Der kommer aldrig mere et ringmærkningsatlas baseret på traditionel ringmærkning, som det vi fik i 2006. Det er lange tidsserier af systematiske fangster til naturovervågning, der udgør ringmærkningens store berettigelse fremover, og her er det helt afgørende at forstå, at det ikke handler om at fange og ringmærke så mange fugle som muligt, men om at fangsterne foregår år ud og år ind på nøjagtig samme måde, som de gjorde, da de systematiske fangster

begyndte på de pågældende fuglestationer eller ved hjælp af Standard Effort Site-mærkning.

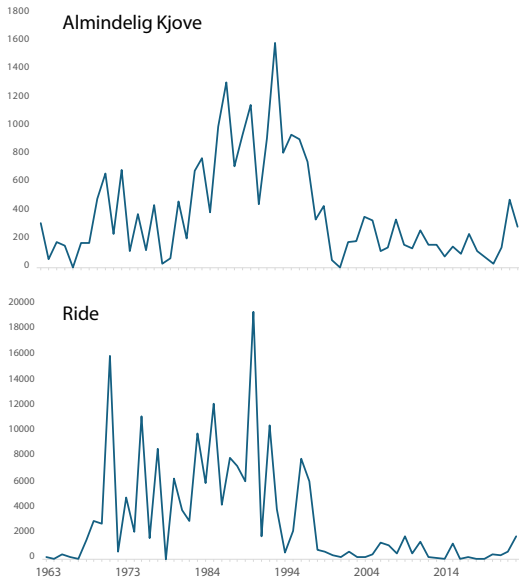
Måske er der også en forestilling om, at der kan og skal skaffes penge til at få nogen til at bearbejde materialerne. Men det er endnu en illusion. Med undtagelse af analysen af forekomster af måger og ternere ved Blåvand fra 1987 og Bent Jakobsens store rapport frem til 1993, hvor det lykkedes at få økonomisk støtte fra Carlsbergfondet til arbejdet, er al anden bearbejdnings sket frivilligt og ulønnet.¹

Da vi lavede de mange analyser og skrev de faglige artikler fra Blåvand tilbage i 1970'erne og '80'erne, holdt vi arbejdsuger i Blåvand, hvor der blev skrevet meterlange tabeller med data, tegnet grafer og skrevet artikler. Vi inspirerede hinanden og holdt hinanden til ilden. Det er meget lettere i dag, hvor computere og digitale data er tilgængelige for alle, der har den faglige nysgerrighed og mod på at bearbejde data.

Der er sket store ændringer i fuglenes forekomst ved Blåvand gennem nu 60 år. Oplagte emner at se på blandt trækobservationerne er lommernes forekomståndringer i antal og fænologi, lappeykkernes forekomståndringer, stormfugle samt Sabinemåge og Thorshanes vejrafhængighed og forekomståndringer, Sulernes forekomståndringer, gæssenes forekomståndringer, ændernes fænologi, køns- og alderssammensætning samt forekomståndringer, rovfuglenes forekomståndringer, mågers og terners forekomståndringer, kjoernes forekomståndringer, alkefuglenes forekomståndringer og dagtrækket af småfugle. Fra fangsten er fx antalsændringer, fænologiske ændringer og ungfugleprocentændringer interessante. Se "Bearbejdning af fugledata" på DOFs hjemmeside for inspiration til, hvordan man gør.

For at give et par eksempler har jeg her sammenlignet forekomsterne af efterårsforekomsterne af Almindelige Kjøver og Rider ved Blåvand 1963-2023, som Henrik Böhmer har produceret til stationens

¹ Her har Statens Naturhistoriske Museum i samarbejde med DOF dog fået en bevilling fra Miljøstyrelsen til at se på yderligere muligheder i DOFs fuglestationsdata.

hjemmeside. Det er de rå data, så der er ikke korrigeret for observationstimer, ændrede vejrforhold eller skelnet mellem rastende og trækkende fugle, men det ses, at der er en vis overensstemmelse. Forklaringen kunne være, at det er fødeforekomsterne, dvs. mængderne af gydende tobis i sensommeren udfor Blåvandshuk, der har ændret sig. Riderne fælder på stranden tæt på spisekammeret, og kjøverne tiltrækkes af de mange Rider og terner, som de kan stjæle fra. Hvem tager udfordringen med en sådan analyse op?

Det er enormt lærerigt og berigende at bearbejde sådanne data, men det kræver grundighed og fordybelse! Det er bare med at komme i gang, hvad enten du er studerende og skal lære faget, eller du er en engageret amatørornitolog, der måske endda har været observatør på en af fuglestationerne. DOFs Videnskabelige Udvalg afholder endda jævnligt kurser, hvor man kan få vejledning.

Hans Meltofte

Antallet af Almindelige Kjøver, der ses om efteråret ved Blåvandshuk, er stærkt afhængigt af antallet af rastende terner og især Rider på stranden, men hvad styrer forekomsterne af disse? Foto: Morten Christensen.